

פרסום עיתי, עורך: ד"ר רז צימט

לא גומרים את החודש: עובדי איראן מחריפים המאבק להעלאת שכר המינימום

מועצת העבודה העליונה צפויה לקבל בקרוב החלטה בנוגע לעדכון גובה שכר המינימום באיראן לקראת השנה האיראנית החדשה. סוגיה זו מעוררת לאחרונה שיח ציבורי ותקשורתי נרחב על רקע המשבר הכלכלי ושחיקת שכר העובדים בעקבות עליות המחירים החדות. במגעים המתנהלים סביב עדכון שכר המינימום ניכרות גישות שונות מצד נציגי העובדים והמעסיקים. העובדים דורשים להעלות את שכר המינימום בשיעור חד של עשרות אחוזים בטענה שעליו לשקף את התייקרות סל הצריכה של משפחה ממוצעת בפועל ולא רק את שיעור האינפלציה הרשמי. המעסיקים לעומתם טוענים כי לנוכח המשבר הכלכלי הפוקד את המגזר היצרני יש לעדכן את שכר המינימום בשיעור נמוך מ-20%. הם מדגישים, כי אין באפשרותם לפצות את העובדים על השחיקה בשכרם וכי הממשלה היא שצריכה לסייע לעובדים. השיח בנוגע להעלאת שכר המינימום מבטא את התסכול הגובר בציבור האיראני מעליית יוקר המחיה ומהשפעת האינפלציה על יכולתו לממש את צרכיו הבסיסיים. הסתייגות המעסיקים מהעלאה משמעותית של שכר המינימום מבטאת את מצוקתו הגוברת של המגזר היצרני כתוצאה מהשפעות הסנקציות וממדיניותה הכלכלית של הממשלה.

מועצת העבודה העליונה צפויה לקבל בקרוב החלטה בנוגע לעדכון גובה שכר המינימום באיראן לקראת תחילת השנה האיראנית החדשה (1392) ב-21 במרץ, 2013. המועצה המורכבת מנציגי הממשלה, העובדים והמעסיקים אחראית לעדכן מדי שנה את שכר המינימום המשפיע על קרוב ל-12 מיליון עובדים איראנים. שכר זה מתעדכן בהתאם לסעיף 41 בחוק העבודה הקובע, כי יש לעדכנו בהתאם לשיעור האינפלציה ותוך רצון להבטיח את פרנסתן של משפחות העובדים.

המועצה עדכנה לאחרונה את גובה שכר המינימום במרץ 2012. גובה השכר הועלה בשנה שעברה בשיעור של כ-18% מ-330,300 תומאן ל-389,700 תומאן (כ-320 דולרים על-פי שער היציג וכ-110 דולרים על-פי שער החופשי). בשבוע שעבר קיימה המועצה דיון במהלכו הציגו נציגי הממשלה, העובדים והמעסיקים את עמדותיהם בנוגע לעדכון שכר המינימום והחלטה סופית בעניין אמורה להתקבל בשבועות הקרובים. סוגיה זו ניצבת לאחרונה במוקד שיח ציבורי ותקשורתי נרחב על רקע

המשבר הכלכלי ושחיקת שכרם של העובדים במשק בשל עליות המחירים החדות והתנודות בשוק המט"ח.

לקראת עדכון שכר המינימום פרסמו אמצעי התקשורת הערכות שונות בנוגע לעליה הצפויה בגובה השכר. סוכנות הידיעות מהר (Mehr) העריכה, כי אם שכר המינימום יתעדכן בהתאם לשיעור האינפלציה החודשי הממוצע במהלך השנה האחרונה, הוא צפוי לנוע בין 474 ל-501 אלף תומאן.

**העדכון הנדרש בשכר המינימום בהתאם לשיעור האינפלציה
(על-פי מהר, 5 בפברואר 2013):**

שכר המינימום (בתומאן)	שיעור האינפלציה (ב-%)	חודש
474,654	21.8	פרורדין
476,213	22.2	ארדיבהשת
476,993	22.4	ח'רדאד
478,941	22.9	תיר
481,279	23.5	מרדאד
483,228	24	שהריור
486,735	24.9	מהר
491,412	26.1	אבאן
496,478	27.4	אד'ר
501,544	28.7	די
?	?	בהמן

המגעים המתנהלים סביב עדכון שכר המינימום מבטאים גישות שונות מצד נציגי העובדים והמעסיקים בסוגיה. נציגי העובדים דורשים להעלות את שכר המינימום בשיעור חד של כמה עשרות אחוזים על מנת לפצותם על השחיקה בשכרם. נציגי המעסיקים, לעומת זאת, טוענים כי לנוכח המשבר הכלכלי החריף הפוקד את המגזר היצרני יש לעדכן את שכר המינימום בשיעור נמוך מ-20%. הם מדגישים, כי אין באפשרותם לפצות את העובדים על השחיקה בשכרם והממשלה היא שצריכה לסייע לעובדים באמצעים העומדים לרשותה.

עמדת העובדים בנוגע להעלאת שכר המינימום

בחודשים האחרונים הגבירו נציגי העובדים את המאבק להעלאה משמעותית של שכר המינימום. בדצמבר 2012 הגישו נציגי "האיגוד החופשי של העובדים" לשר העבודה והרווחה עזומה בחתימת 10,000 אזרחים שכללה, בין היתר, דרישה לעדכון שכר המינימום לנוכח המשבר הכלכלי ועליית יוקר המחיה (<http://iranlaborreport.com/?p=2134>).

לטענת נציגי העובדים, העלאת שכר המינימום בשנים האחרונות לא פיצתה אותם על השחיקה בשכר שנגרמה כתוצאה מעליות המחירים החדות. שכר המינימום צריך, לדבריהם, להתעדכן לא רק בהתאם לשיעור האינפלציה הרשמי המתפרסם על-ידי הבנק המרכזי אלא בהתאם לתמורות בפועל בסל הצריכה של משפחה ממוצעת בת ארבע נפשות. נציג העובדים ב"מועצת העבודה העליונה", ולי-אללה צאלחי (Valiollah Salehi), הצהיר לאחרונה, כי גם העלאה של 30% בשכר המינימום לא תספק את צרכי העובדים. שכר המינימום עודכן, לדבריו, בשנים האחרונות בהתאם לאינטרסים של המדינה בלבד ולא תאם את רוח חוק העבודה, שנועד להבטיח את צרכי העובדים ומשפחותיהם. הוא ציין, כי אסור לאפשר מצב שבו יש באיראן עובדים עניים וכי העובדים אינם צריכים לשלם את המחיר בגין קשיים כלכליים הניצבים בפני חלק מהמפעלים (תאבנאכ, 11 פברואר 2013).

פעיל עובדים נוסף, שאפור אחסאני-ראד (Shapoor Ehsani-Rad), הזהיר, כי העובדים לא יסכימו לוותר השנה על הדרישה לעדכון שכרם ולא יסתפקו בהעלאת השכר בשיעור נמוך מ-25%. הוא ציין, כי האינפלציה עלתה בשנה האחרונה באופן חריג וגרמה לגידול ניכר בהוצאות של משפחות העובדים (ג'רס, 15 פברואר). נציג אחר של העובדים, עבדאללה מח'תארי (Abdollah Mokhtari), דרש, אף הוא, להעלות את שכר המינימום באופן משמעותי. הוא ציין, כי הוצאותיהן של משפחות העובדים עלו בשנה האחרונה פי שניים ועדכון שכר המינימום צריך לבטא עליה חדה זו. דאוד אמירי (Daoud Amiri), נציג עובדים ממחוז צפון-ח'וראסאן, הזהיר, כי אם "מועצת העבודה העליונה" לא תיקח בחשבון את עליית המחירים בהחלטתה בעניין עדכון שכר המינימום, העובדים יערערו על החלטתה בפני בית הדין הגבוה לצדק. אמירי הדגיש, כי קבלת משכורת מספקת ההולמת את הוצאות העובדים היא זכותם המוחלטת (ג'רס, 13 פברואר 2013).

חבר המג'לס עלי-רזא מח'ג'וב (Ali-Reza Mahjoub) העומד בראש שדולת העובדים במג'לס הביע תמיכה בעמדת העובדים בנוגע לשכר המינימום והצהיר, כי יש להכפילו. הוא הגדיר את הצעת המעסיקים להעלות את שכר המינימום בשיעור מתון של כ-15% כ"בלתי-ריאלית ובלתי-הגיבנית" וטען,

כי שכר מינימום שנמוך מ-800 אלף תומאן אינו מאפשר לספק את צרכי החיים המינימליים של העובדים בתנאים הכלכליים הנוכחיים (תאבנאכ, 12 פברואר 2013).

התקשורת האיראנית קראה, אף היא, לפצות את העובדים על השחיקה הנמשכת בשכרם. היומון הרפורמיסטי מרדם סאלארי (Mardom Salari) גרס, כי מחצית מאוכלוסיית איראן אינה מסוגלת לעמוד בהוצאותיה המינימליות. במאמר מערכת, שפרסם העיתון ב-11 בפברואר, נכתב, כי למעלה מ-30 מיליון אזרחים (עובדים ובני-משפחותיהם) יושפעו מההחלטה בנוגע לעדכון השכר וכי שכר המינימום חייב להבטיח לעובדים ולבני משפחותיהם רווחה כלכלית הכוללת מזון, ביגוד, דיור, השכלה, בריאות, פנאי ובידור.

העיתון הצביע על הפער ההולך וגדל בין שכר המינימום לקו העוני המוגדר כיום כ-900 אלף תומאן בערים הקטנות וכ-1.5 מיליון תומאן בטהראן ובערים גדולות נוספות. שכר המינימום גם אינו מאפשר, לטענת היומון, לספק את צרכי המזון הבסיסיים של משפחה ממוצעת בת ארבע נפשות העולים כ-600 אלף תומאן.

נתונים בנוגע לשחיקת השכר ולהתייקרות סל הצריכה

כחלק מהשיח הציבורי בנוגע לעדכון שכר המינימום התפרסמו לאחרונה בתקשורת נתונים עדכניים המעידים על השחיקה הנמשכת בשכר העובדים ועל הצורך לעדכן את שכר המינימום באופן משמעותי, שיאפשר להם לעמוד בהוצאותיהם השוטפות.

האתר השמרני ח'בר אונליין (Khabar On-line) פרסם (5 בפברואר) נתונים המצביעים על שחיקה משמעותית בשכר המינימום ביחס לשיעור האינפלציה בשנתיים האחרונות. האתר הביא את נתוני הבנק המרכזי והלשכה המרכזית לסטטיסטיקה לפיהם עלה שכר המינימום באופן ממוצע ב-34 השנים האחרונות בשיעור הגבוה ב-3% משיעור האינפלציה. בעוד ששיעור האינפלציה השנתי הממוצע בין השנים 1978 ל-2012 עמד על 19%, גובה שכר המינימום עלה מדי שנה בשיעור ממוצע של 22%.

נתון זה אינו משקף, עם זאת, את השחיקה המצטברת בשכר המינימום מאז ראשית שנות השמונים. בין השנים 1980 ל-1989 חלה שחיקה משמעותית בשכר המינימום בעקבות המשבר הכלכלי שנגרם כתוצאה ממלחמת איראן-עיראק. במהלך תקופה זו עלו מחירי המוצרים והשירותים בשיעור חד של למעלה מ-280% בעוד ששכר המינימום עלה בפחות מ-30%. בתום המלחמה התעדכן אומנם שכר המינימום בהתאם לשיעור עליית האינפלציה, אך לא היה בכך די על מנת לפצות את העובדים על השחיקה בשכרם במהלך העשור הראשון למהפכה. זאת ועוד, בשנתיים האחרונות שבו המחירים ועלו בשיעור הגבוה בלמעלה מ-10% ביחס לשיעור העלאת שכר המינימום.

השוואה בין שיעור עליית האינפלציה להעלאת שכר המינימום

הפער בין העלאת השכר לעליית האינפלציה (באחוזים)	שיעור האינפלציה (באחוזים)	שיעור העלאת שכר המינימום (באחוזים)	משכורת מינימום (בתומאן)	שנה
-	-	-	315	1975-1974
14.9	9.9	24.8	393	1976-1975
-0.6	16.6	16.0	456	1977-1976
-6.7	25.1	18.4	540	1978-1977
6.7	10.0	16.7	630	1979-1978
158.6	11.4	170.0	1,701	1980-1979
-11.5	23.5	12.0	1,905	1981-1980
-22.8	22.8	0.0	1,905	1982-1981
-19.2	19.2	0.0	1,905	1983-1982
-14.8	14.8	0.0	1,905	1984-1983
-10.4	10.4	0.0	1,905	1985-1984
6.5	6.9	13.4	2,160	1986-1985
-23.8	23.8	0.0	2,160	1987-1986
-22.1	27.7	5.6	2,280	1988-1987
-19.7	28.9	9.2	2,490	1989-1988
-17.4	17.4	0.0	2,490	1990-1989
11.5	9.0	20.5	3,000	1991-1990
46.0	20.7	66.7	5,001	1992-1991
11.6	24.4	36.0	6,801	1993-1992
9.2	22.9	32.1	8,982	1994-1993
-5.1	35.2	30.1	11,682	1995-1994
-12.4	49.4	37.0	16,000	1996-1995
6.3	23.2	29.5	20,721	1997-1996
5.5	17.3	22.8	25,446	1998-1997
0.4	18.1	18.5	30,153	1999-1998
-0.1	20.1	20.0	36,183	2000-1999
14.0	12.6	26.6	45,801	2001-2000
12.6	11.4	24.0	56,790	2002-2001
7.2	15.8	23.0	69,846	2003-2002
6.6	15.6	22.2	85,338	2004-2003
9.7	15.2	24.9	106,602	2005-2004

4.6	10.4	15.0	122,592	2006-2005
10.5	11.9	22.4	150,000	2007-2006
3.6	18.4	22.0	183,000	2008-2007
-5.4	25.4	20.0	219,600	2009-2008
9.2	10.8	20.0	263,520	2010-2009
2.6	12.4	15.0	303,000	2011-2010
-12.5	21.5	9.0	330,300	2012-2011
-10.6	28.7	18.1	390,000	2013-2012

על מנת לחזק את עמדתם בזכות העלאה משמעותית של שכר המינימום הציגו לאחרונה נציגי העובדים במועצת העבודה העליונה נתונים המצביעים על ההתייקרות החדה בסל הצריכה של משפחה ממוצעת בת ארבע נפשות.

**הוצאה חודשית של משפחה ממוצעת בת ארבע נפשות
(כפי שהוצגה על-ידי נציגי העובדים בהתאם לנתוני הבנק המרכזי ולמחירי 12 מוצרים ושירותים
בסיסיים, מתוך: "עצרי-איראן", 5 בפברואר 2013):**

חודש אד'ר (נובמבר-דצמבר 2012) (בריאל)	חודש די (דצמבר- ינואר 2012) (בריאל)	חלק יחסי בהוצאות (באחוזים)	תיאור
6,508,937	6,727,813	28.49	מזון
118,801	122,796	0.52	עישון
6,534,068	6,753,789	28.60	דיר

1,421,046	1,468,831	6.22	נעליים
1,430,184	1,478,277	6.26	ריהוט
1,265,690	1,308,252	5.54	בריאות ותרופות
2,734,731	2,826,673	11.97	תחבורה
372,396	384,919	1.63	תקשורת
868,163	897,357	3.8	תרבות ופנאי
472,920	488,823	2.07	השכלה
392,958	406,172	1.72	מסעדות ובתי מלון
726,515	750,946	3.18	מוצרים ושירותים שונים
22,846,393	23,614,648	100	סה"כ הוצאות משפחה בת 4 נפשות

הוצאה חודשית של משפחה ממוצעת בת 4 נפשות על 18 מוצרי מזון בסיסיים:

המוצר	צריכה יומית לאדם בעולם (בגרמים)	צריכה יומית לאדם באיראן	צריכה חודשית לאדם (בק"ג)	צריכה חודשית עבור משפחה בת 4 נפשות	טווח מחירים לק"ג בשוק (בריאל)
לחם	68	320	9.60	38.40	345,600
אורז	60	100	3.00	12.00	660,000-540,000
פסטה	-	20	0.60	2.40	39,600-46,800
מוצרי חלב	60	33	1.00	4.00	183,200-155,592
תפו"א	-	70	2.10	8.40	58,800-42,000
ירקות ירוקים	356	280	8.40	33.60	504,000-436,800
שאר הירקות	356	280	8.40	33.60	445,200-346,080
פירות	400	260	7.80	31.20	686,400-569,400
בשר אדום	100	50	1.50	6.00	1,656,000- 1,392,000
דגים	50	25	0.75	3.00	360,000-270,000
עוף	-	67	2.01	8.04	402,000-365,820
ביצים	66	25	0.75	3.00	102,000-93,600
חלב	822	240	7.20	28.80	351,360
שמנת	-	67	2.01	8.04	178,488
גבינה	-	33	1.00	4.00	320,000
חמאה	-	8	0.25	1.00	120,000

202,666-188,266	4.80	1.20	40	-	שמן
105,300-95,580	5.40	1.35	45	-	סוכר
6,727,813- 5,850,185				14	סה"כ

עמדת נציגי המעסיקים בנוגע להעלאת שכר המינימום

לעומת נציגי העובדים טענו, כאמור, נציגי המעסיקים כי אין באפשרותם לפצות את העובדים על השחיקה בשכרם וכי האחריות לסייע להם מוטלת על כתפי הממשלה. מזכ"ל התאחדות המעסיקים, דאוד ג'ואני (Daoud Javani) אמר לאחרונה, כי שכר המינימום המעודכן צריך לנוע בין 459,840 ל-467,640 תומאן. הוא ציין, כי המעסיקים לא יסכימו להעלות את שכר המינימום בשיעור הגבוה מ-20%. הממשלה לא העניקה, לדבריו, תמיכה למעסיקים בשנים האחרונות ולא ניתן, לפיכך, להטיל רק עליהם את הנטל הנובע מעליות המחירים. הממשלה צריכה לפצות את העובדים בדרכים שונות, ובהן: תשלום קצבאות או חלוקת שוברי קנייה (עצר איראן, 26 ינואר 2013).

נציג נוסף של המעסיקים, חסין אחמדיזאדה (Hossein Ahmadizadeh), טען, אף הוא, כי הממשלה היא שצריכה להגן על העובדים באמצעות תשלום קצבאות מיוחדות. הוא ציין, כי אין למעסיקים יכולת לפצות על הפער הגדל בין שכר העובדים להוצאותיהם וכי גם הוצאות המעסיקים גדלו בשנה האחרונה. הוא הזהיר, כי העלאה חדה של שכר המינימום תוביל להשבתת מפעלים רבים, שנאלצים כבר כיום לעבוד בתפוקה חלקית בלבד (אלף, 18 פברואר 2013).